

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din (za inozemstvo: 210 din), za 1/2 leta 90 din, za 1/4 leta 45 din, mesečno 15 din. Tedenska izdaja za celo leto 50 din. Plača in toži se v Ljubljani.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 26-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11953.

Izhaja vsak ponedeljek, sredo in petek

Liubliana, sreda 7. septembra 1938

Cena posamezni številki din 1'50

Več družabnosti

Bližajo se jesenski meseci in zopet bo oživel delo v društvi in v stanovskih organizacijah. Priznati treba, da se v naših društvi, zlasti pa v naših trgovskih združenjih mnogo dela in da se dosega tudi lepi uspehi. Dosegli pa bi se še večji, če ne bi samo stanovska misel vezala člane združenj, temveč tudi prijateljske vezi. Zato je treba posvetiti nekaj pažnje tudi gojitvi družabnosti med člani združenj in ne le onim poslom, ki so v direktni zvezi z nalogami in cilji združenj.

To je potrebno tudi zato, ker je izkušnja žalibog le prepogosto dokazala, da trpi delo združenj zaradi raznih osebnih nesoglasij. Ta nesoglasja so večinoma v začetku čisto malenkostna in bi se mogla z dobro voljo hitro premostiti. Potrebna je le dobra beseda v pravem času in vse nasprotje je odpravljeno. Te dobre besede pa dostokrat ni, ker ni prave prilike, da bi se izrekla. Seje združenj za to niso primerne, drugih pravih prilik pa ni. In tako ostaja nasprotje in se večinoma še veča. Na družabnih sestankih pa je za to dobro besedo ugodna prilika, ker tu se ljudje bolj svobodno razgovarjajo. Z lahkoto se v prijateljski družbi razjasni kakšna stvar, ki je bila morda skozi leta vzrok stalnih nasprotstev v združenju. Le prepogosto se dogaja, da ostajajo in se večajo osebna nasprotstva, ker ljudje niso imeli prilike, da bi se osebno sestali, se pogovorili in se razumeli. Najboljše sredstvo proti osebnim nasprotstvom so dobri družabni stiki in zato je za napredek združenj važno, da goje med svojimi člani tudi družabnost.

A tudi za samo delo združenj je gojitev družabnosti največje jamstvo za uspeh. Če vežejo člane združenj tudi dobri prijateljski odnosi, če se redno sestajajo na prijateljskih tedenskih sestankih, potem kar nehote drug drugega vzpodbujajo k delu in vsaka v združenju začeta akcija more z gotovostjo računati na dober odmev med svojimi člani. Kajti v prijateljskih razgovorih se z lahkoto propagira vsaka misel in dostokrat utihnejo le zaradi družabnih ozirrov vsi pomisleki proti začetni akciji. A ne samo to. V prijateljski družbi se porajajo vedno nove misli, vedno novi impulzi in vse delo v združenjih postaja živahnejše in splošnejše.

Poleg tega pa se ljudje spoznava v družbi. Marsikateri osebni predsodek v prijateljski družbi izgine in ljudje vidijo, da ni vse tako črno, kakor se je govorilo. Pri razviti družabnosti pa se ljudje nauče tudi one obzirnosti drug do drugega, ki je zlasti v obveznih združenjih nujno potrebna. Pri obveznih združenjih morajo biti vsi pripadniki enega stanu člani istega združenja in zato mora vladati med njimi obzirnost, ker je nemogoče, da bi bili vsi v vseh stvareh istih nazorov. Združenja so močna, če se njih člani dobro razumejo, če vsi spoštujejo mnenje drugih, zato pa je treba z družabnostjo gojiti medsebojno razumevanje med člani.

Gojitev družabnosti bi pa dvignila tudi stanovsko zavest med vsem trgovstvom. Če bi n. pr. podeželski trgovci, ki pride v Ljubljano, Maribor ali Celje vedel, da dobi v tem ali onem lokalno zbra-

ne svoje stanovske tovariše, bi se gotovo oglasil v tem lokalno. Ustvarjala bi se na ta način nova znanja in nova prijateljstva ter vezi med trgovstvom vse Slovenije tako utrdile, da bi nujno napredovala tudi stanovska zavest med trgovstvom.

Treba upoštevati, da čakajo naše trgovstvo še velike naloge. Treba prečitati samo poročilo o ljubljanskem trgovskem kongresu in o celi kopici za trgovstvo še nerešenih vprašanj. Da se bodo ta vpraša-

nja rešila v smislu trgovskih potreb in zahtev, je treba, da trgovstvo vedno bolj nastopa kot docela organizirana celota in zato je potrebno, da se v večji meri ko doslej goji tudi družabnost med trgovci. Spomnimo se samo prvih let »Merkurja«, ko ni bilo le društveno, temveč tudi družabno življenje med trgovstvom na višku. Marsikatera stvar se je takrat uspešno izvedla le zaradi dobrih družabnih vezi, ki so družile trgovce.

Gojitev družabnosti pa nam je potrebna tudi zato, da zboljšamo svoje stike z drugimi gospodarskimi stanovi, da ne bodo ti stiki le slučajni, temveč trajni, ker je to prvi pogoj, da se bodo gospodarski stanovi res uveljavili v našem javnem življenju. Nujno je zato, da vsa združenja mislijo na to, kako bi poglobila družabnost med svojim članstvom in kako bi z družabnostjo tudi zboljšala svoje odnose z drugimi stanovi, zlasti pa z vsemi gospodarskimi.

(Vendar ljudje ne verjamejo, da bo vojna.)

Ministrov govor pa ni razpršil dvomov o stanju nemških državnih financ. Iz njegovih izjav sklepajo, da bo vlada opustila Schachtov deflacijski sistem. Položaj ne dopušča, da bi se najelo posojilo za izplačilo drž. nakazil, ki pa se morajo poravnati z rokom oktobra in novembra. Zato pričakujejo, da bo vlada odredila hranilnim in drugim denarnim zavodom novo oddajo vlog v državno posojilo.

Najbolj pa povečuje nemir trajno naraščanje državnega dolga, ki se je dvignil od marca 1936. za 8 na 22.5 milijard RM. Leteči dolgovi so se do konca julija povečali na skoraj 4 milijarde, vsi skupaj so se pod nacionalno-socialistično vlado več ko podvojili.

Druga plat oboroževalne medalje

Narodi nimajo dovolj sredstev za oboroževanje

Vedno večje oboroževanje zahteva od narodov vedno večjih finančnih naporov in vedno bolj jasno postaja, da narodi to divjo oboroževalno tekmo ne bi mogli dolgo vzdržati. Zanimiv in poučen članek je objavil o tem ameriški dopisnik »Prager Tagblatt«. Clankar v glavnem izvaja:

Vsa prizadevanja, da bi se narodi gospodarsko izolirali, so se ponesrečila. Gospodarsko nazadovanje, ki se je začelo v Ameriki, je zagrabilo tudi Evropo. Nista se mogle pred tem obvarovati niti Anglija in Francija, še manj pa države s strogo državno kontrolo nad gospodarstvom. Čeprav so vzroki za nazadovanje gospodarstva v vsaki državi različni, vendar izvirajo vsi iz istega glavnega vzroka: nobeno narodno gospodarstvo ni tako bogato, da bi moglo istočasno kriti velike izdatke za oboroževanje ter socialne pridobitve, na katere so se ljudje že navadili, da jih smatrajo kot same po sebi umevne. Narodi izdajo več, kakor pa jim dopušča njih narodni dohodek. Zato morajo nabrati kapital uporabljati, da krijejo svoje tekoče izdatke. Brez izjeme se bližajo trenutku, ko bodo morali ali znižati svojo življenjsko raven ali pa povečati svoje dohodke.

Pri vseh štirih evropskih velesilah so nevarnostni signali dobro opazljivi. V Nemčiji je bil občuten padec tečajev na efektivnih borzah in ta padec je zaradi ostre državne kontrole v Nemčiji bolj pomemben kakor bi bil v Ameriki. V Italiji se ne opaža le napredujoče osiromašenje ljudstva, temveč vse kaže na to, da je ta država v zadregi, kam naj se prihodnjič obrne, da dobi surovine, ki jih potrebuje za svoje oboroževanje. V Franciji se kaže kriza predvsem v državnem deficitu, ki ga spremlja vedno večje kopičenje zlata po zasebnikih. V Vel. Britaniji pa je nastala očitna reakcija na bivšo dobo gospodarskega poleta.

Osnovni razlog za to nazadovanje pa je povsod enak. Proizvodnja je polno zaposlena, toda za neproduktivne namene, ali pa ne dela dovolj hitro, da bi ustvarila to, kar potrebujejo ljudstvo in vlada. Tako so se v Franciji l. 1936 znatno dvignile mezde ter se obenem znižala delovna doba, kar pomeni, da so se produktivni stroški znatno dvignili. Industrija je zato le težko dosegla njej potrebne dobičke. Ti dobički pa so tudi bistveni za državne dohodke, da more država plačevati stroške oboroževanja in socialnih pridobitev. V drž. proračunu nastaja deficit, ki ga ni mogoče kriti z novimi dav-

ki. Vse to povzroča, da kapitalisti odtegujejo industriji svoj denar in začno zbirati zlato, kar krizo še poostruje. Ker ne prihaja v poštev znižanje produktivskih stroškov z znižanjem mezd, je za Francijo edina pot, da dvigne cene in da z zmanjšanjem kupne moči denarja zniža plače. Trikrat so bili Francozi prisiljeni nastopiti to pot, toda vedno je morala vlada pod političnim pritiskom posledice devalvacije preprečiti. Vzrok vseh težav je v tem, ker Francija kljub svojemu bogastvu vendar ni tako bogata dežela, da bi si mogla dovoliti oboroževanje, zvišanje delavskih mezd, socialne pridobitve ter skrajšanje delovnega časa vse hkrati.

Na drugi strani uporablja Nemčija vsa sredstva avtoritarne države, da bi njeno prebivalstvo pri nizkih mezdah delalo čim dalje. Toda to delo ne vodi k blagostanju. Tako ustvarjene vrednote se ne stekajo v normalno gospodarsko kroženje, temveč služijo samo oboroževanju in političnemu sistemu. Služijo samo vzdrževanju ogromnega vojaškega in upravnega aparata, ki v vedno večji meri živi od narodnega dohodka. Ta proces bi mogel trajati silno dolgo, če ne bi bila Nemčija prisiljena, da kupuje surovine v drugih državah.

Vladajoči sistem ovira narod, da bi za potrebni uvoz proizvajal dovolj izvoznega blaga. Čim bolj se bliža Nemčiji točki, ko ne bo mogla potrebne surovine kupiti, tem večja bo njena pripravljenost pridobiti si jih s silo.

Položaj v Vel. Britaniji je bolj zapleten. V milejši obliki je položaj podoben onemu v Nemčiji, ker mora Anglija izdati ogromne zneske za oboroževanje ter spravlja svojo izvozno trgovino s carinami in gospodarskim nacionalizmom v nered. In kakor v Franciji, tako so tudi v Angliji zaradi pritiska strokovnih zvez ter raznih izdatkov za socialne pridobitve državni izdatki neprimerno visoki.

Kakor je težko prerokovati končni razvoj vseh teh procesov, se mora vendar reči, da je le malo verjetno, da bi se izdatki za oboroževanje v kratkem znižali. Drugod se bodo zato morali prilagoditi narodi in zato je verjetno, da bo življenjski standard ljudstva nazadoval. Kajti nemogoče je, da ne bi obveljala temeljna resnica, da narodi ne smejo več potrošiti kakor pa zaslužijo. Noben nacionalni misticism in nobena politična demagogija ne more tega neizprosnega zakona razveljaviti.

Stanie nemškega gospodarstva

Novo padanje vrednosti na borzah

Iz Berlina poročajo o dolgotrajni vznemirjenosti na borzi, ki se je šele ta teden nekoliko zmanjšala. Dotok gotovine se je medtem povečal. Za pomiritev borze je porabila Državna banka znatne vsote.

Pravi vzrok nemira je bila prodaja efektov tistih industrij, ki dobivajo za državne dobave samo zakladna dobavniška nakazila. V juniju se je vsota teh nakazil povečala za 500 milijonov RM in v juliju za 476. Podobno se je poslabšalo tudi stanje bank, kjer je vsota državnih nakazil narasla v juniju za 432 in v juliju za 450 milijonov RM. Industrija je vložila ta svoja nakazila za podstavo kredita pri bankah. Tako so brezobrestna nakazila narasla pri bankah od 1658 v aprilu do konca julija že na 2822, ne da bi se vsota menic znatneje zmanjšala. Postavka upnikov se je v bančnih bilancah povečala od 176 in 177 v zadnjih mesecih že julija na 181 milijarde RM. Znatne prodaje efektov so vplivale tudi na diskont, ki

je začasno padel od 2³/₈—2⁵/₈ na 2¹/₈—2³/₈ 0/0. Srednja zasebna mera je 27/8.

Neenoten je bil trg glede rentne marke in likvidacijskih obveznic. Najbolj pa so prizadete industrijske obveznice, ki so padle pod pariteto.

Presenetil je veliki promet delnic, ki jih je tudi široko občinstvo prodajalo, zato, ker se je preplašilo ob možnost vojne. Razen tega je še arizacijski proces v nemškem gospodarstvu povečal povpraševanje po gotovini.

Šele po govoru gospodarskega ministra na vzhodnem sejmu se je špekulacija umaknila. Tri dni po dr. Funkovem govoru pa se je položaj spet naglo poslabšal. Računa se, da bodo tečaj spet padli na točko izpred 17. in 18. avgusta.

Nemir se polasča ljudstva predvsem zaradi napetosti v češkoslovaškem vprašanju. Mladino je zajela nekakšna vojna psihoza. Močno je vplivala tudi velika mobilizacija z rekvizicijami vred, ki so bile dovolj vidne v dolgih vlakih.

Zbor naših ekonomistov na Bledu

V nedeljo dne 4. septembra je bil na Bledu ustanovni občni zbor Zveze ekonomistov, t. j. absolventov trgovinskih visokih šol. Zbor je bil zelo dobro obiskan. Dopoldne je bila seja uprave, popoldne pa ustanovni občni zbor, ker so bila pravila Zveze od ministrstva že potrjena.

Na obč. zboru je bil izvoljen za predsednika zbora podguverner Narodne banke dr. Belin, za podpredsednika Zdenko Knez in za tajnika gđ. Cekelija iz Zagreba in Lojze Pipp iz Ljubljane. Po pozdravih gostov in po sklenitvi pozdravov kralju in vladi so sledila poročila funkcionarjev. Tajniško poročilo je podal g. Čuković, blagajniško pa dr. Jerovec. Sedež društva bo v Beogradu.

Občni zbor je sklenil, da pošlje trg. ministru posebno spomenico, da se čim prej uveljavi uredba o imenovanju gospodarskih svetnikov. Ko so se obravnavali še nekateri drugi predlogi, je bila izvoljena nova uprava, ki jo tvorijo: predsednik podguverner dr. Belin, podpredsednika Zdenko Knez in Djordje Davidović (Beograd), tajnika Slavko Čuković (Beograd) in Vilim Molnar (Zagreb) ter blagajnik dr. Jerovec (Beograd). V odboru sta od Slovencev Ivan Avsenek in Franjo Tavčar. V nadzorstvu pa je od Slovencev Lojze Pipp.

Prihodnja skupščina Zveze bo v Beogradu. V zaključni besedi je poudaril predsednik dr. Belin, da se bo Zveza zlasti trudila, da se izvede uredba o gospodarskih svetnikih.

Romunija za utrditev domače nacionalne trgovine

Romunska vlada je naročila posebni komisiji, da izdela profesionalni statut trgovcev. Na podlagi tega statuta, bo domača trgovina dovoljena predvsem domačinom, dočim bo tujcem dovoljena le po posebnih pogojih. V tem primeru bo odločilno, če država dotičnega tujca daje romunskim državljanom iste pravice. Vendar pa nova uredba ne bo ovirala romunskega sodelovanja s tujim kapitalom. Posebni pogoji se bodo določili za ona tuja podjetja, ki hočejo izkoristiti naravno bogastva Romunije. Ta podjetja bodo morala prepustiti romunskemu narodnemu gospodarstvu one prednosti, ki mu pripadajo po naravnem zakonu.

Vsak trgovec mora biti naročnik „Trgovskega lista“

Za komercializacijo državnih podjetij

Polovičarske odredbe ne zadostujejo

Vedno bolj intenzivna etatizacija v vseh gospodarskih panogah je zopet postavila v ospredje javne debate vprašanje komercializacije državnih podjetij. Da je komercializacija potrebna, o tem pač danes nihče ne dvomi, ker pasivna državna podjetja niso niti v korist državi, še manj pa davkoplačevalcem. Nihče tudi ne more zagovarjati, kadar mora država za vsa svoja ogromna gozdna bogastva plačevati letno še poslovne deficite, pa čeprav od uprav, ki upravljajo te gozdove, ne pobira davkov ter jim nudi še druge ugodnosti. Iz tako velikega bogastva ustvariti deličit je pač tako kričeče nesoglasje, da ga nihče ne more zagovarjati.

Zato se tudi v javnosti v vedno večji meri oglašajo zahteve po komercializaciji drž. podjetij. Tako piše v tem smislu tudi zadnji »Privredni pregled«, ki med drugim navaja naslednje argumente, ki govore za komercializacijo drž. podjetij.

Predvsem bi se smela državna podjetja ustanavljati le tam, kjer zasebna iniciativa ni dovolj močna. Še najmanj pa bi smela državna podjetja delati konkurenco zasebnim. Ni ugovora proti temu, če vodi država podjetja splošne koristi, kakor so n. pr. železnice. Bolj dvomljivo pa je, kako stališče naj zavladala glede odnosa države do rudarskih podjetij. Nekateri menijo, da bi morala država prevzeti ali vsa rudarska podjetja ali pa nobenega, ker če ima le nekatera, nastajajo nezdrave razmere, ki škodujejo zasebnim.

Bilo bi pa danes prezgodnje zahtevati načelno in takojšnje rešitev o tem osnovnem vprašanju, vendar pa se hkrati pojavljajo tudi druga vprašanja, ki jih ni mogoče odlagati. Tu je treba v prvi vrsti omeniti komercializacijo drž. podjetij. Ta je potrebna, ker so drž. podjetja na eni strani ovirana zaradi vpliva birokracije in njene pomanjkanja čuta za odgovornost, na drugi strani pa od težkih ter okornih predpisov zakona o drž. računovodstvu. Zato tudi ne dajejo drž. podjetja onih rezultatov, ki bi jih mogla in morala dati.

»Privredni pregled« je mnenja, da se je sedaj s preosnovanjem državnih podjetij v delniške družbe komercializacija teh dejansko že tudi začela. S tem je po mnenju lista napravljen prvi in najbolj potreben korak, ne pa tudi že zadnji. Kajti ne zadostuje, da je drž. podjetje le po svoji obliki delniška družba, temveč se mora tudi tako voditi, kakor se vodi delniška družba. To se pravi, da mora upravni odbor samo nadzirati delo, dejansko vodstvo pa mora biti v rokah poslovnega vodstva, ki ga tvorijo sposobni ljudje. Vsak protekcionizem ali nepotizem bi le škodoval.

Zato je važno, da nimajo drž. podjetja prav nobenih privilegijev, zlasti da plačujejo popolnoma iste davke ko zasebna in da tudi pri državnih licitacijah nimajo nobene prednosti. Samo takrat, kadar bodo državna podjetja delala po čisto enakih pogojih ko zasebna, bodo v resnici tem konkurenčna in bo njih obstoj upravičen.

»Privredni pregled« pozdravlja pretvarjanje drž. podjetij v delniške družbe kot prvi in najvažnejši korak za komercializacijo drž. podjetij. Pravi pa, da se tu ne sme ostati na pol pota. Komercializirati treba tudi vsa druga državna podjetja, tudi železnice, pošto, telefon in jih spremeniti v delniške družbe, ker bi bilo potem njih delo mnogo bolj pozitivno. Kajti v drž. podjetjih, v katerih bo imela uprava vso odgovornost in vsa potrebna pooblastila za delo, ne

bo prostora za mnoge brezkoristne in dostikrat celo škodljive elemente, temveč bodo ta podjetja v resnici služila državi, narodu in gospodarstvu.

Kakor se v mnogem strinjamo z izvajanjem »Privrednega pregleda«, mu v celoti vendar ne moremo pritruditi, dasi smo odločno za najbolj dosledno komercializacijo vseh državnih podjetij. Ne strinjamo se predvsem z optimističnim mnenjem, da je sprememba drž. podjetij v delniške družbe že prvi korak k njih komercializaciji. Mogle bi sicer biti, vendar pa to ni nujno. Kajti pri komercializaciji je glavno to, da pride v vodstvo nov duh, oni podjetni in elastični duh, ki izkoristi vsako malenkost, da dvigne gospodarski uspeh podjetja. Pri vsej podjetnosti pa se nikdar ne pozablja na odgovornost do delničarjev, ki so dali denar za poslovanje podjetja.

In tu pridemo k jedru vsega vprašanja. Če se spremene drž. podjetja kratkoma v delniške družbe in je pri tem ostala finančna udeležba države dalje neizpremenjena, potem se tudi dejansko ni dosti spremenilo. Odločajo

v glavnem isti ljudje ko prej, samo da se sedaj imenujejo upravni svetniki. Sprememba v delniško družbo bi bila pomembna šele v hipu, ko bi privatni kapital bil v znatnejši meri pri delniški glavnici soudeležen in bi novi upravni svetniki bili na novo delniško družbo navezani tudi z lastnim interesom. Potem bi mogli upati, da se bo poslovanje res spremenilo, potem bodo ta podjetja res postala aktivna.

Kakšna je vloga upravnih svetnikov brez delnic, smo videli že zadostno pri raznih nacionaliziranih podjetjih. Mislimo, da je ta izkušnja dovolj močna, da bi morala veljati tudi pri spreminjanju drž. podjetij v delniške družbe. Šele kadar se pritegne zasebni kapital v te nove delniške družbe, se je res nekaj storilo za njih komercializacijo. Brez tega pa najbrže spreminjanje drž. podjetij v delniške družbe ne bo pomenilo nobene resnejše spremembe, temveč bo ostalo vse pri starem. Najmanj pa je mogoče pričakovati resnične komercializacije. Želeli bi, da bi praksa naš pesimizem ovrгла, a se bojimo, da ga bo prav krepko potrdila.

Naše gospodarstvo v juliju

Narodna banka navaja v svojem zadnjem rednem mesečnem poročilu naslednje podatke o razvoju našega gospodarstva v juliju v primeri s prejšnjimi meseci.

Borze.			
v milijonih din.			
	junij 1938	julij 1937	julij 1938
Promet efektov	38	29	25
Promet deviz in valut	248	234	295
Povprečni mesečni tečaji			
vojne škode	479'55	479'83	407'80
7% investicijskega p.	99'54	98'69	89'48
4% agrarnih	62'29	62'40	52'54
6% begluških	91'36	92'64	76'60
indeks delnic	78'5	77'5	74'4
Indeks cen.			
Cene na debelo			
(splošni indeks za 53 proizvodov, baza cene 1. 1926 = 100%)			
	junij 1938	julij 1937	julij 1938
	79'4	76'5	73'7
proizvodi:			
rastlinski	88'7	81'9	71'5
živalski	64'2	64'1	65'5
mineralni	89'9	88'9	88'1
industrijski	80'3	77'4	76'3
Cene na drobno.			
v Beogradu	94'9	91'4	85'6
Zagrebu	91'4	90'9	82'6
Ljubljani	91'2	88'9	85'6
Skoplju	97'4	96'5	89'5
Sarajevu	90'9	89'3	85'0

Stanje Narodne banke			
(vse v milijonih din)			
Kovinska podloga	1.834	1.837	1.686
obtok bankovcev	6.036	6.142	5.687
obtok in obveze na pokaz	8.455	8.398	7.865
posojila	1.574	1.534	1.581
obtok kovane-ga denarja	772	783	815
Vse vloge pri bankah in hranilnicah.			
	11.531	11.626	11.012
vloge pri P. H. in DHB	2.786	2.806	2.480
vloge pri 20 zaseb. bankah	3.413	3.438	3.274
gotovina			
20 bank	496	514	415
posojila			
20 bank	4.084	4.083	4.140

Zunanja trgovina.

Izvoz:

	junij 1938	julij 1937	julij 1938
ves izvoz	373	283	533
v Italijo	31.4	21.1	57.0
Nemčijo	80.2	115.8	74.5
Avstrijo	19.5	7.1	80.6
Češkoslovaško	83.2	14.2	26.9
Anglijo	28.8	15.5	40.8
Madžarsko	14.0	15.0	23.2
Francijo	2.6	1.4	14.8
Grčijo	7.7	7.4	21.4
Romunijo	4.4	2.8	3.8

Uvoz:

ves uvoz	412	403	427
iz Italije	30.7	30.0	24.6
Nemčije	80.2	115.8	74.5
Avstrije	23.1	23.9	46.3
Češkoslovaške	51.7	45.6	48.6
Anglije	56.5	30.9	26.1
Madžarske	14.0	15.0	23.2
Francije	10.8	14.1	5.9
Grčije	4.0	3.4	6.4
Romunije	9.3	26.6	10.8

Promet.

	junij 1938	julij 1937	julij 1938
Število natovorenih vagonov	141	155	152
rečna plovba	59	54	87
pomorski promet	1.934	1.939	2.214

Indeksi proizvodnje

rudarske	130'0	144'3	139'9
topilniške	166'9	189'3	177'6

Zunanja trgovina

Trgovinska zbornica v Sarajevu je poslala na trgovinsko ministrstvo spomenico, da se razveljavi že tri leta veljavna prepoved izvoza kož v klirinške države, ker je samo v Sarajevu že 3 milijone kg neprodanih kož. Zato so cene tako padle, da imajo živinorejci veliko izgubo.

Uvozniki surovega bombaža morajo v smislu uredbe o bombažu prijaviti najkasneje do konca septembra oddelku za industrijo in obrt trgovinskega ministrstva, da nameravajo v prihodnjem koledarskem letu uvažati bombaž in ga predelovati. Ministrstvo bo dalo uvozno dovoljenje samo onim uvoznikom, ki dokažejo, da so od zadnjega odzivanja bombaž tudi v resnici prevzeli.

Trgovinska pogajanja s Francijo se v kratkem začno, ker se je izkazalo, da tudi vsa uvozna kontrola nič ne pomaga in smo ostali s Francijo še nadalje visoko pasivni. Po trgovinski pogodbi pa bi morali biti s Francijo trgovinsko za 20% aktivni.

Jugoslovansko-grška železniška tarifa bo spremenjena. V tarifi bodo navedena samo ona mesta, ki so prihajala v zadnjih dveh letih v poštev kot izvozna ali uvozna mesta. Nova tarifa zato železniških postaj v dravski in savski banovini ne bo navajala. Vse tarife bodo veljale le za vagonске pošiljke.

Iz Nemčije smo uvozili v juliju 246 osebnih in tovornih avtomobilov v vrednosti 8,4 milijona din.

Češkoslovaška je silno povečala svoje nabave bakra iz Amerike. Tako je nabavila v avgustu Češkoslovaška v U. S. A. 11.575 ton bakra, dočim ga je v juliju le 1366 t, v juliju 1937 pa celo samo 329 ton. Češkoslovaška je danes največja odjemalka ameriškega bakra.

Izvoz hmelja iz CSR v Nemčijo je urejen s podaljšavo pogodbe iz 1. 1932. še do 31. avgusta 1939. Enako ostane carina za 100 kg hmelja 70 RM, kar je za Češkoslovaško še ugodno.

Med Turčijo in Romunijo je bil sklenjen dogovor, po katerem bo dobavljala Turčija Romuniji koks, v zameno pa bo dobavljala Romunija Turčiji petroleje.

Nemška »Überwachungsstelle« za papir je prepovedala tudi za Avstrijo uporabljanje papirnatih zavojev pri dobavah kuriv, ker se s tem zapravlja papir in po nepotrebnem podražujejo kuriva.

Madžarska proizvodnja rud je po uradnih podatkih narasla v letošnjem prvem polletju na 1,7 milijona stotov, to je za 113.856 stotov več ko lani. V istem času se je uvoz rud zmanjšal od 3,3 na 2,78 milijona stotov. Tudi proizvodnja boksita se je povečala, in sicer za 0,4 milijona na 2,29 milijona stotov.

V Avstriji so bile znižane cene za težke kemikalije na višino nemških cen. Avstrijski tovarnarji so na znižanje cen prostovoljno pristali, ker so spoznali, da z višjimi cenami niso več konkurenčni!

Svetovno letino pšenice ceni Mednarodni kmetijski urad v Rimu na 1,050 milijonov stotov. Lani je dala žetev le 917 milijonov, v zadnjih 10 letih pa povprečno na leto le 888 milijonov stotov.

Politične vesti

Sudetski Nemci so ostali nepomirljivi, kakor se more sklepati iz izjav in govorov njihovih voditeljev. Tako je izjavil poslanec Wolner na velikem shodu stranke v Aschu, da je mogoč sporazum med Čehi in sudetskimi Nemci samo na podlagi karlovarskega programa, kakor ga je postavil Henlein. Znan je, da so Čehi ta program odklonili kot nesprejemljiv.

Češkoslovaška vlada je imela pod predsedstvom predsednika dr. Beneša štiri ure trajajočo sejo, na kateri je bil sprejet 4. predlog prške vlade glede ureditve odnošajev s sudetskimi Nemci. Načrt še ni bil objavljen, temveč bo objavljen šele potem, ko bo sudetska stranka potrdila njegov sprejem. Kakor se poroča, načrt v mnogem ozirom upošteva karlovarski program Henleina, vendar pa ne v celoti. Zlasti pa je poudarila praška vlada tri točke, glede katerih nikakor ne more odnehati.

1. Narodno socialistični stranki se ne more priznati izključna pravica do strankarske propagande na nemškem ozemlju, to je, da bi bile druge manjšine terorizirane. 2. Glede zunanje politike pripada odločilna beseda centralni vladi v Pragi in 3. oborožena sila Češkoslovaške je izključno v rokah centralne vlade.

Dr. Hodža je takoj po seji vlade obvestil Ashtona Gwatkina o sklepih praške vlade. Henlein je nato odpotoval v Nürnberg. Sedaj vse zavisi od Hitlerja.

Položaj je sedaj na višku napetosti, zlasti se, ker je Nemčija sedaj vpoklicala pod orožje vse rezerviste do 45. leta ter obenem določila, da se prvotno na 8 tednov določene orožne vaje razširijo na 3 mesece. Oboroževalna industrija v Nemčiji dela noč in dan.

Tudi Anglija je izdala obsežne vojaške varnostne ukrepe. Tako je ob škotski obali zbrana angleška vojna mornarica vse Anglije, a tudi v Sredozemskem morju se zbira angleško brodogradnja.

Kaj je storila Vel. Britanija za rešitev češkoslovaškega vprašanja, ni vsej javnosti jasno. Zato ponavljamo tu ugotovitve londonskega lista »Times«, ker te tudi precej jasno razsvetljujejo sedanji evropski politični položaj. 1. Z misijo lorda Runcimana je londonska vlada jasno povedala, da hoče doseči mirno rešitev čsl. vprašanja. 2. An-

gleški tisk je poučil javnost, da o nemških zahtevah ne odloča Henlein, temveč Berlin. 3. Minister Simon je ponovil izjavo Chamberlaina, da Vel. Britanija v konfliktu zaradi Češkoslovaške ne bi mogla ostati nevtralna. 4. Berlinski veleposlanik Henderson je dobil vsa potrebna navodila. V zasebnih razgovorih bo vedno potrdil, da smatra London predloge praške vlade kot dobro podlago za pogajanja. Če pa bi se napetost poostрила, potem bo ponovil izjavo Simona v obliki, ki jo je londonska vlada že odobrila. 5. Zastopniki Vel. Britanije v srednje- in vzhodno-evropskih prestolnicah so dobili nalogo, da opozore te vlade na stališče zapadnih velesil in zahtevajo opredelitev teh držav. Kot pozitiven uspeh se smatra, da je nevtralnost Poljske že zagotovljena. 6. Lord Halifax je vprašal washingtonskega veleposlanika, kakšno pomoč bi nudile USA v primeru vojne Vel. Britaniji in zapadnim silam. 7. Francoska vlada je sporočila angleški, da bo zadržala neke rezerve pod orožjem, dokler ne bo demobilizirana nemška rezervna vojska. 8. Italija bo najbrže v tem konfliktu ostala nevtralna in se je nemški veleposlanik v Rimu že pritožil nad mlačno pisavo italijanskega tiska.

Ker je Hitler s sestankom s Henleinom oficialno stopil na pozornico, piše pariški »Temps«, da je s tem tudi prevzel odgovornost za nadaljnji razvoj dogodkov.

Sovjetska vlada je vpoklicala pod orožje ves letnik 1917. in pol letnika 1918.

10. kongres nar. socialistične stranke se je začel v Nürnbergu. Na kongres je prišlo 600.000 narodnih socialistov. Tudi ves diplomatski kor iz Berlina je prišel na ta kongres. Prišlo je tudi okoli 300 tujih novinarjev. Prvič sodelujejo na kongresu oficialno tudi avstrijski narodni socialisti. Hitler je prišel na kongres ob 11. dopoldne s posebnim vlakom iz Münchena in bil nadvse slovesno sprejet.

Hitlerjev proglas na kongresu v Nürnbergu ni povedal nič novega. Proglas se najprej spominja dela nar. soč. stranke za obnovo Nemčije, nato pa na široko govori o priključitvi Avstrije k Nemčiji. Nadalje se naglašava v proglasu gospodarski napredek Nemčije, konec proglasa pa je posvečen nemški armadi.

Vrhovni poveljnik nemške mornarice admiral Röder je govoril na kongresu nemških manjšin. Med drugim je dejal, da se morajo Nemci zavedati, da to, kar je dobro za Nemce, ni vedno dobro tudi za druge narode. Življenje drugih narodov je treba zato proučevati brez predsodkov. Na koncu svojega govora je naglasil, da so Nemci v tujini danes složni in da se zaveđajo, da morejo vedno računati na pomoč Nemčije.

Šef nemškega generalnega štaba Beck je odstopil, ker da odklanja vsako vojaško avanturo. Tako poroča »News Chronicle«. Nemške oblasti vesti ne potrjujejo, a tudi ne demantirajo.

Pod predsedstvom Mussolinija je bila seja italijanske vlade, na kateri je bilo sklenjeno, da se morajo v šestih mesecih izseliti vsi Judje, ki so se nasehili v Italiji, Libiji ali na italijanskih posestvih v Egejskem morju po 1. januarju 1919. Priznanje italijanskega državljanstva, ki se je podelilo tem Židom, ne velja. Skupno je zaradi tega sklepa rimske vlade prizadetih okoli 10 tisoč Židov. Pričakujejo, da bo italijanska vlada Židom dovolila, da vzamejo svoje premoženje v tujino. Naseljevanje Židov v Etiopiji je bilo že prej prepovedano.

Italijanska vlada je nadalje sklenila, da državni uradniki, ki se ne poroče do 30. leta, ne morejo napredovati. V notranjem ministrstvu se ustanovi poseben oddelek za nalogo, da svetuje glede plemenske in populacijske politike italijanske vlade.

Madžarski ministrski predsednik Imređy je imel v Kopošvaru velik govor, v katerem je poudaril, da je bil nedavni obisk Horthyja v Berlinu največjega pomena. Ta obisk je dal novo jamstvo za najtesnejše sodelovanje med Madžarsko in Nemčijo. Kar se tiče konferenc Male antante na Bledu, je njen najvažnejši rezultat priznanje vojaške enakopravnosti Madžarske. Bistveno zboljšanje odnošajev Madžarske do Male antante pa je mogoče šele potem, ko bodo dobile madžarske manjšine v državah MA svoje pravice. Nato je napovedal Imređy celo vrsto ukrepov madžarske vlade, da se poveča vojna sposobnost Madžarske.

Japonci se trudijo na vse pretege, da bi še pred zimo zavzeli Hankov in pozimi mogli urediti osvojenno ozemlje. Kitajci pa se baš zato z vso odločnostjo bore proti japonski ofenzivi na Hankov in ni izključeno, da bodo mogli japonske namere tudi preprečiti.

Francove čete so začele ob Ebru novo ofenzivo, ki po njih poročilih poteka ugodno.

Denarstvo

PAB naj izda denarnim zavodom še drugi del 30dstotnih obveznic

Popolnoma se pridružujemo »Jugoslovenskemu Lloyd«, ki piše: »Denarni zavodi so prejeli dosedaj od Priv. agrarne banke samo polovico 3% drž. obveznic, ki jim pripadajo po čl. 11. odst. 2. uredbi o likvidaciji kmetskih dolgov, pa čeprav je že dve leti, kar je stopila ta uredba v veljavo. Ker pomenijo te obveznice važen činitelj za mobilizacijo denarnih zavodov, bodisi kot podlaga za nove kredite bodisi kot sredstvo za izplačevanje upnikov oz. državnih vrednostnih papirjev, ki jih morejo denarni zavodi vsak hip vnovčiti, se morajo denarnim zavodom tudi dati. Poleg tega pa bi dobili denarni zavodi tudi dohodke od obresti, ki so zapadle po uredbi že 1. marca 1938. Zaradi mobilizacije denarnih zavodov ter s tem v zvezi tudi vsega kreditnega aparata v državi je potrebno, da se PAB pooblasti, da izda denarnim zavodom tudi drugo polovico 3% drž. obveznic za likvidacijo kmetskih dolgov.

Močno povečan obtok bankovcev

Po izkazu Narodne banke se je njeno stanje dne 31. avgusta spremenilo takole (vse številke v milijonih din):

Zlata podloga v blagajnah in v tujini je narasla za 1,09 na 1.844,4.

Devize izven podloge so se povečale za 24,7 na 390,89.

Posojila so se po daljšem času zopet povečala, in sicer skupno za 16,1 na 1.593,0.

Zaradi ultima pa se je zelo močno povečal obtok bankovcev, ki je narasel za 187,6 na 6.246,2.

V še večji meri pa so nazadovale obveze na pokaz, ki so se zmanjšale za 195,19 na 2.215,06.

Zaradi manjših obvez na pokaz se je kritje kljub povečanemu obtoku bankovcev dvignilo od 27,96% na 28,01%, samo zlato kritje pa od 27,71% na 27,75%.

Nadzorstveni svet Poštne hranilnice je povišal lombardne kvote za obveznice vojne škode od 320 na 350 din, za delnice Priv. agrarne banke pa od 150 na 180 din. Za druge obligacije so ostale kvote nespremenjene.

Federal Reserve Banka v New Yorku je v soboto prejela za 12 milijonov 139.000 dolarjev zlata. Zlato je doseglo rekordno ceno 144,1 šilinga. Funt je padel proti dolarju

na 4,8230. V Parizu je dolar 36,99, v Curihu 4,41 ³/₁₆. Dolarski report v terminskih kupčijah je nespremenjeno na 0,70%.

V padanju funta pod 4,8666 do-

larja vidijo na borzah dokaz, da je sklenjeno med obema državama novo vrednotno razmerje, ki se naj pripravi oz. izvede pred sklenitvijo nove trgovinske pogodbe.

Frank se v trajni naslonitvi na funt drži še nadalje na 178,31. Vsi svetovni devizni trgi so odvisni od povpraševanja po zlatu na londonski borzi.

Tudi letošnji velesejem je popoln uspeh

Velesejem je bil doslej deležen že lepega obiska, kar je nedvomno uspeh prireditelje, zlasti še, ker obiskovalci odhajajo v resnici zadovoljni. Ker so pa številne posebne razstave zelo obširne, predvsem razstava fotografije, se večina obiskovalcev vrača, saj ni mogoče, da bi si ogledali vse v enem dnevu. Mnogi so bili izredno presenečeni na razstavi fotografije, saj nikakor niso pričakovali, da se jim bo na nji odknilo toliko novega in lepega. Prav tako je razstava likovne umetnosti za obiskovalce veliko presenečenje. Gospodarski oddelek velesejma zaradi obsežnih kulturnih razstav ni trpel, čeprav je nekoliko manjši, a je na njem tembolj živahno. — Veselični prostor je posebno privlačen, ker nudi v resnici neprisliljeno zabavo. To velja zlasti za izvrstne varietejne predstave, saj se je velesejski upravi posrečilo pridobiti artiste svetovnega slovesa. Popoldanske predstave so brezplačne, povsem zasedena je pa tudi dvorana zvečer, kljub vstopnini. Obsežni zabavni park nudi po utrudljivem romanju skozi paviljone prijeten počitek in zabavo, privlačuje pa občinstvo tudi v urah, ko je drugi del velesejma zaprt.

Slovenski izumi na jesenskem velesejmu

Mal narod smo in dežja imamo precej in mnogo razmišljamo. Smo tudi komodni in spravljamo po možnosti vse kar je odveč v žepu in tudi ono, kar je nepotrebno, le da so roke proste. En žep bomo pa morali sedaj le izprazniti, da denemo vanj žepni dežnik našega iz-

umitelja g. Pongraza iz Rajhenburga.

Zložljiva postelja, 6 odraslih moških je sedelo pravkar na nji, je težka v aluminiju z bambusovimi palicami le 5—6 kg, v železju in lesu pa 8—10 kg, zloži se v mal snop in ima v zloženem stanju obliko potovalne odeje z ročajem. Postelja je predvsem uporabljiva za družine v tesnih stanovanjih za stalno ali za slučaj obiskov, za služničad in dobro služi na izletih in letovanjih. Praktična je za vrtove, terase, kopalnice, lovske in turistične kočice, za lovce in turiste. Uporablja se lahko tudi kot nosilnica za bolnike, vojaštvo itd. Izumitelj je g. Franc Krelj, Kranj.

Avtomatična tirna zapora za jamske vozičke, izum g. Feliksa Brinerja, Celje, varuje rudarja pred smrtno nezgodo, ker prepreči avtomat dovoz vozička k jaški, če se izvažalni koš ne nahaja na določnem horizontu in tiru. Pred tem izumom se je večkrat dogodilo, da je padel voziček z rudarjem vred v globino. Za ta izum našega človeka-praktika se zelo zanimajo vodstva rudarskih podjetij.

Higienična in praktična pipa za vodo na nožni vzvod, brez ročne uporabe, izum Idričana g. Ignacija Majnika, Kranj, je važna predvsem za zdravnike, bolnišnice, industrijo, trgovino in obrt, sploh povsod, kjer odpira in zapira vodovodne pipe na stotine rok.

Brzotehtnice-avtomate smo morali vse do pred kratkim uvažati. Tega uvoza smo se oprostili, odkar je začel izdelovati avtomatične tehtnice za 2—20 kg in stroje za rezanje mesnih izdelkov in šunke

Titan d. d. Kamnik. Vsi ti avtomati delujejo samostojno, brez polaganja uteži. Vsi ležaji teh izredno preciznih avtomatov so iz poldragega kamna. Najvažnejše pa je: domač izdelek, preizkušen in žigosan po državni kontroli mer. Uporabljajo jih velike trgovine, hoteli, gostilne, mesarije, delikatesne in špecerijske trgovine in so predvsem mali izredno uporabljivi tudi v gospodinjstvu.

Aparat za omamljanje klavne živine je bistveno izpopolnil gosp. Grudnik, Dravljje. Aparat omami klavno žival trenutno in brez bolečin.

Vsako leto seznanja ljubljanski velesejem javnost z novimi iznajdbami. Tudi ena — in ne zadnja — njegovih zaslug.

V proslavo rojstnega dne Nj. Vel. kralja Petra II.

je bila 6. t. m. dopoldne na Bledu v gradu Suvoboru varietejna predstava artistov velesejskega varietejta. Artiste so odpeljali iz velesejma dvorni avtomobili in jih tudi pripeljali nazaj. Igrala je godba kraljeve garde. Predstavo so si ogledali Nj. Vel. kralj, vsa visoka kraljevska in princjevska družina in dvorno osebje. Varietejna predstava je bila nadvse posrečena, visoki gledalci pa zelo zadovoljni. Artisti so bili odlikovani s srebrnimi kolajnami za zasluge kraljevskemu domu.

Fotografska razstava

vzbuja na velesejmu največjo pozornost. V resnici je tudi krasno urejena ter nazorno dokazuje, kako

je postala fotografija neobhodno potrebna za celo vrsto poklicev in gospodarskih panog. Pri tem pa pričajo razstavljeni fotografije tudi o velikem umetniškem čutu fotografov. Kako so n. pr. ti samo znali pokazati lepote Ljubljane!

Naši razstavljalci so se v korist tujim razstavljalcem odrekli vseh nagrad. Tudi za to lepo gesto zaslužijo vso pozornost. Zato pa bo tudi tehtnejša beseda žirije, ki jo tvorijo gg.: Janko Branc, Maks Gliha, Srečko Grom, inž. Lujo Michielli, Karlo in Peter Kocjančič ter Fran Krašovec.

Posebej je treba še omeniti krasen katalog razstavljenih fotografij.

Ponavljamo: Kdor hoče kaj lepega videti, ta naj si ogleda fotografsko razstavo na velesejmu in ne le enkrat, temveč večkrat!

Letalska razstava na velesejmu

je doslej največja in najbolj ilustrativna. Razstavljeni niso le jadralna letala, temveč tudi najmodernejša motorna letala domače konstrukcije in izdelave. To je sporno letalo, izdelano po načrtu dr. ing. Alojzija Kuhelja; izdelovali so ga v Ljubljani v garaži podjetja American Motors in je last pionirjeve našega sportnega letalstva Svezotarja in Petra Hribarja. Imenuje se SVEP (okrajšava Svelozar in Peter) »Tse-tsec«. Sedaj je začasno opremljeno s francoskim motorjem Mengin z 18 Ks učinka. Pri prvem poizkusu je doseglo maksimalno hitrost 160 km na uro. Konstrukcija dovoljuje hitrost do 190 km na uro, ki jo bo letalo nedvomno doseglo, ko bo opremljeno z močnejšim motorjem. Letalo je zelo elegantne oblike ter budi splošno občudovanje. Razpetina kril meri 7,60 m, dolžina letala pa znaša 4,9 m. Letalo ima zaprto kabino. Razstavljeni so še tri jadralna letala, in sicer: »Zögling«, last jesienske jadralne skupine, izdelano pozimi, »Grunau-Baby«, last letalske grupe Pionir, Ljubljana in »Rhöm-Bussard«, pravtako last jadralne grupe Pionir. Razstavo izpopolnjujejo slike iz življenja na Blokah: iz letalske šole, ki slovi že po vsej državi.

barva, plesira in kemično snaži obleke, klobuke

itd. Skrobi in svetlolika srajce, ovrtnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6. Šelenburgova ul. 3
Telefon št. 22-72.

Prvovrstno in zajamčeno čisto domačo
SVINJSKO MAST
svežo in najizdatnejšo v uporabi
homogeno in standardizirano

znamke PREDOVICH d. d., ima stalno v zalogi

PREDOVIČ JANKO
Ljubljana, Poljanska cesta 73

Prodaja se v originalnih zabojih od 25 kg dalje iz skladišča Mesarska c. 4

Zahtevajte ponudbe! * Telefon 21-30

Nastanek in razvoj mest na Dolenjskem

IX.

Važen zunanji znak mesta je postalo tudi mestno obzidje, ki so ga morali meščani popravljati in izboljševati. Obenem so morali meščani dajati tudi prispevke za deželno brambo, imeli pa zato tudi pravico pošiljati svojega zastopnika na zborovanja deželnih stanov.

Najstarejše ohranjene mestne privilegije ima Kostanjevica. Ker je bilo kostanjeviško mestno pravo podeljeno tudi Novemu mestu, Črnomlju, Metliki, Kočevju in notranjskemu Ložu, naj po razpravi Fr. Komatarja o kostanjeviških mestnih pravicah posnamem iz njih važnejše določbe:

»Vse kar prineso ljudje brez slabega namena v mesto, bodisi žito, vino, meso, sukno ali sploh kako drugo blago, je prosto davščin, tudi če ga prineso jako malo množino. Tisti, ki razpečavajo blago, smejo to prosto prodajati in odpeljevati, kamor hočejo.

Tujca, ki ga kdo pripelje v mesto in ki želi postati meščan, naj sprejme mestni sodnik brez obveznosti za meščana. Če gospod toži svojega podložnika, ga mora

mestni sodnik zaslišati in mu dovoliti štirinajstdneven narok; če sodnik podložnika obdrži pri sodnji, ga mora v štirinajstih dneh izpustiti in ta lahko gre, kamor hoče.

Kdor leto in dan prosto in nemoteno živi v mestu, naj tudi v prihodnje brez ugovora v mestu ostane. Noben tujec ne sme meščanu s tujimi ljudmi nič žalega storiti. Kupci so ob sejmih sv. Jakoba in sv. Jerneja varni življenja in lahko brezkrbno prevažajo svoje blago osem dni pred in po sejmju. Za časa obeh sejmov je prepovedano vsako sovraštvo, rop in umor.

V okrožju mestne civilne oblasti izreka sodbe mestni sodnik, ne pa sodnik deželnega sodišča.

Vsako, meščan ali plemič, revež ali bogatin, ki ima hišo na mestnih tleh, mora pomagati pri popraviljanju mestnega obzidja ter pri oskrbovanju mestnih straž in v ta namen plačevati mestu davek.

Nihče ne sme imeti v mestu klientov razen deželnega kneza. Sodni jim mestni sodnik, morajo pa plačevati vse davke kakor ostali meščani.

Meščani smejo prodajati svoje hiše le meščanom, ki edini plačujejo davke in vzdržujejo straže. Meščani ne smejo nobenega v

mestnem okrožju ležečega posestva (hiše, mlina, mesnice, vinograda, travnika in njive) niti podariti, niti voliti bodisi v življenju ali po smrti kakemu nemeščanu. Ukrepni onega, ki se po tej prepovedi ne ravna, so brez veljave.

Za zločin, izvršen v mestu ali okolišču mestne sodne kompetence, sodi mestni sodnik.

Meščani si smejo jemati stavbni les in drva za kurjavo v gozdu Krakovo (Novomeščani v gozdovih Mehovske gosposčine), kjer jim je dovoljena tudi paša živine.

Omenil sem, da so bile med vsemi pravicami mest najvažnejše podelitve

letnih sejmov

Kostanjevicji sta bila prvotno podeljena dva: na dan sv. Jakoba 25. julija in na dan sv. Jerneja 24. avgusta. Pravico do prvega sejma je mesto kmalu izgubilo, dobilo pa zato 28. julija 1435 Vidov sejem kod odškodnino za »po sovražnikih in nepokornih prizadejanj škodo«. Cesar Friderik III. je pridal še sejma na dan sv. Ahacija 22. junija in na Mali Šmaren, k tedenskemu torkovemu tržnemu dnevu pa dodal še sobotnega. Kasneje so vsi ti sejmji propadli in bili obnovljeni šele v XVI. stoletju.

Novo mesto je imelo svoje sejme na nedeljo pred sv. Antonom Puščavnikom, na dan sv. Filipa in Jakoba 1. maja, na nedeljo po sv. Jerneju, Lukežev sejem in sejem na prvo adventno nedeljo. Kasneje so bili ti sejmji premaknjeni na torke po sv. Antonu, pred sv. Jurijem, po sv. Jerneju, po sv. Luki in po prvi adventni nedelji. Poleg tega si je mesto ohranilo še tedenska tržna dneva ob ponedeljkih in petkih ter vsak prvi ponedeljek v mesecu živinski sejem, imenovan sejmica.

Črnomelj je imel sedem sejmov: vsako kvartno nedeljo in na praznik Petra in Pavla (farna patrona), na nedeljo pred Vsemi svetimi in Cvetno nedeljo. Tedenski trgi pa so še danes ob četrtkih.

Metliški sejmji so bili določeni na ponedeljek po sv. Treh kraljih, na Svečnico, na praznik Marijinega Oznanenja, na Belo nedeljo, na Binkošti, 12. julija, na Veliki Šmaren, na dan sv. Martina in na dan sv. Miklavža.

Krška ustanovna listina je navajala sejma na dan sv. Urha in sv. Luke,

v Višnjem goru pa so bili z ustanovno listino iz leta 1478. preneseni trije letni sejmji, ki so dotedaj bili v Št. Vidu pri Stični.

Med vsemi temi sejmji so kaj

kmalu postajali novomeški že radi centralne lege mesta samega najvažnejši, kar med drugim dokazuje tudi to, da si je stiška opatija ob novomeškem glavnem trgu postavila svoj dvorec, ki ga nekateri iščejo v sedanji hiši trgovca Julija Kobeta sredi trga, drugi ga pa domnevajo v njegovem gornjem koncu v Fichtenauvovi hiši. Samostani kot takratni veletrgovci z deželnimi pridelki so si namreč zidali svoje lastne dvorce kot šrambele v krajih, kjer so bili sejmji ali tržni dnevi zelo obiskani. Da je bilo Novemu mestu od vsega početka določeno vodilno mesto med dolenjskimi tržišči, spričuje tudi prostrani mestni trg, ki je že zgodaj dobil svojo značilno podobo z vencem arkad, danes deloma ohranjenih edino še pri Bergmannovi hiši.

Mestne pravice so bile v začetku obdobja nastajanja srednjeveških mest — od XII. stoletja dalje — podeljevane kar ustno. Tako jih je po vsej priliki dobila Kostanjevica od vojvode Bernarda. Ko pa so, kot že zgoraj omenjeno, mestni privilegiji dobivali stalno formulacijo, so bili ti poznejšim mestom podeljeni pismeno z ustanovno listino (Novo mesto in druga dolenjska mesta).

(Dalje prihodnjik.)

Dobave - licitacije

Strojna šola mornarice v Kumboru sprejema do 12. septembra ponudbe za dobavo borovih in jeliških desk, laka, barv ter žebeljev.

Artilerijsko-tehnični zavod mornarice Lepetane (Tivat) sprejema do 13. septembra ponudbe za dobavo raznih polnil za gasilске aparate; do 21. septembra požarnih cevi ter raznih tehničnih predmetov.

Direkcija drž. rudnika v Kaknju sprejema do 14. septembra ponudbe za dobavo kavčukaste preproge.

Direkcija drž. rudnika v Brezi sprejema do 14. septembra ponudbe za dobavo elektrotehničnega materiala, elektrod, železnih rešet, eternita in žebeljev za eternit, vijakov, kolen za peči, bakrenih kotličev, stranišnih školjk, vijakov in mazalic za transmisije, eternitnih in klingeritnih plošč, krovne lepene, pocinkanih žebeljev, ventilov, raznih žebeljkov, razne vrvice, škarij za pločevino, spojke za cevi, železnega dvigala, opeke, negašnega apna, aparata za kontroliranje električnih strojev, steklenega papirja, bronce, risalnega papirja, razne posteljnine, jelovega jamskega lesa, gabrovih držal in hrastove skorje; do 21. septembra raznega materiala za visoko napetost.

Uprava Vojno-tehničnega zavoda v Kragujevcu sprejema do 14. septembra ponudbe za dobavo steklenege in smirkovega platna, do 17. septembra sode, karbida, mila in naftalina.

Pomorska obalska komanda v Splitu sprejema do 15. septembra ponudbe za dobavo stolov in naslonjačev.

Komanda pomorskega arzenala v Tivtu sprejema do 17. septembra ponudbe za dobavo rezervnih delov za magnet, portland-cementa, raznega stekla in cevi; do 20. septembra vijakov, matic, zakovic, raznih ščetk; do 22. septembra za dobavo podzemnega kabla, žice, laka, kita in do 26. septembra za dobavo raznega orodja.

Komanda podvodnega orožja v Kumboru sprejema do 20. septembra ponudbe za dobavo železa, vijakov ter borovih in hrastovih gred in desk.

Štab mornarice kralj. Jugoslavije v Zemunu sprejema do 20. septembra ponudbe za dobavo raznega jekla; do 26. septembra za dobavo raznih verig.

PRODAJA

Direkcija šum v Ljubljani prodaja dne 15. oziroma 20. septembra na ofertni licitaciji večjo množino smrekovega in jelovega tehnično porabnega lesa iz Šumske uprave Bled; **direkcija šum v Zagrebu** dne 30. septembra večjo množino raznega lesa ter hrastovih pragov.

LICITACIJE

Razpisane so ofertne licitacije za dobavljanje mesa po vojaških garnizijah za čas od 1. oktobra 1938. do marca 1939., in sicer: dne 7. septembra v Celju in v Škofji Loki; dne 9. septembra v Ljubljani, Murški Soboti in Slov. Bistrici; dne 12. septembra v Dolnji Lendavi, Mariboru in v Bohinjski Beli; dne 14. septembra v Ptuj, Novem mestu ter Mojstrani.

Dne 12. septembra bo v pisarni inženjerije štaba dravske divizijske oblasti v Ljubljani licitacija za popravilo kanalizacije intendantskega skladišča v Mariboru.

Dne 12. septembra bo pri Štabu mornarice v Zemunu licitacija za dobavo raznih žarnic za potrebe mornarice; **dne 26. septembra** za dobavo vijakov in matic iz jekla in medij; **dne 7. oktobra** za dobavo 2.000 ton olja za gorivo.

Dne 14. septembra bo pri ekonomskem oddelku gen. direkcije drž. železnic v Beogradu licitacija za dobavo vezanih in panel-plošč; **dne 28. septembra** bakrenega materiala s predelavo starega bakra; **29. septembra** papirnatih trakov za brzinomere; **1. oktobra** papirnatih brisac in toaletnega papirja.

Dne 15. septembra bo pri upravi Vojno-tehničnega zavoda v Kragujevcu licitacija za dobavo cinka, bakra in aluminija; **dne 16. septembra** kravjega mleka; **dne 19. septembra** za dobavo svile, platna

in bombaža; **dne 20. septembra** za dobavo nafte, bencina, petroleja i. dr.

Dne 15. septembra bo pri Komandi pomorskega arzenala v Tivtu licitacija za dobavo solventne nafte, smole in katrana.

Dne 19. septembra bo pri Štabu tehniške komisije št. 1 na Vrhniki licitacija za dobavljanje svežega govejega mesa.

Dne 29. septembra bo pri Vojno-tehničnem zavodu v Hanrijevu pri Skoplju licitacija za dobavo raznih žebeljev, vijakov, smirkovega platna,

morske trave, smrekovih metel in dr.; **1. oktobra** razne pločevine, žice ter kositra.

Dne 30. septembra bo pri Direkciji drž. rudarskih podjetij v Sarajevu licitacija za dobavo kalcijevega karbida za rudnik v Kreki.

Dne 5. oktobra bo v intendanturi štaba dravske divizijske oblasti v Ljubljani licitacija za dobavo razne ljudske hrane.

(Predmetni oglasi so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani na vpogled.)

Sladkorja primanjkuje

Čeprav so sladkorne tvornice slovesno zatrjevale, da je sladkorja dovolj in da ne grozi nobeno pomanjkanje, ga sedaj vendarle primanjkuje in zlasti primanjkuje kristalnega sladkorja. Posebno občutijo to pomanjkanje detajlni trgovci, na katere leti vsa nejevolja strank. Je pa tudi res, da pri količkaj dobri ureditvi našega trga tega pomanjkanja ne bi smelo biti. Pa pri nas je vse mogoče. Radovedni smo le, kaj dela državna tvornica sladkorja! Na regulacijo cen ne vpliva, proti kartelom ne

nastopa, ker je pač sama članica kartela, a ne skrbi niti za to, da bi bilo vedno dovolj sladkorja na razpolago.

Detajlisti zelo trpe ob sedanjem pomanjkanju sladkorja tudi zato, ker se jim pošilja dostikrat tudi umazan sladkor. Očividno se sedaj do zadnjega izpraznuje zaloge.

Dovolili bi si tudi vprašati, kdo bo poklican na odgovornost zaradi sedanjega neupravičenega pomanjkanja sladkorja.

Fr. Zelenik:

Iz prakse

»Kakor zadnjič«

V trgovskem poslovanju igrata ti dve besedici precejšnjo vlogo, staneta večkrat tudi precej časa in povzročata nepotrebno jezo in nejevoljo. Seveda se držita v prvi vrsti površnih trgovcev. Naročnik kaj rad izpolni svojo naročbo s tema besedicama, da si prihrani kaj dela in časa, ne pomisli pa, da lahko radi te njegove površnosti izgubi na času in ima sitnosti z ugotavljanjem prejemnik naročila. Večkrat pa se sploh ne more ugotoviti, kaj naročnik hoče imeti. Naročnik naroči n. pr. vrečo riža kakor zadnjič. Zadnjič pa je dobil dve vreči dveh kakovosti. Katero hoče sedaj? Seveda dobavitelju ne preostane ničesar drugega, kot da vpraša naročnika, kaj naj pošlje. S tem izgubi na času, naročnik je pričakoval takojšnjo pošiljatev, pa dobi namesto blaga vprašanje. Seveda je kriv te zamude le sam in se po nepotrebem jezji na dobavitelja. Dogodilo se je že, da se je naročnik zmotil v dobavitelju in mu naročil nekaj, kar še sploh ni vzel pri njem. Seveda se tam veliko trudijo, da bi ugotovili, kaj je že imel. Nekje so pregledali vse knjige za deset let nazaj!

Priporočam, da se naročilo napiše natančno in točno z navedbo količine, vrste in kakovosti. Ako boste uporabljali naročilnice, kakor vam jih priporočam »Trgovski koledar za leto 1938« in jih boste izpolnjevali tako, kakor je tam navetovano, bodo vaša naročila pravilna in brez škode za vas.

Pismeno potrdilo telefoničnega naročila

Ponovno se je že dogodilo, da je kaka trgovina dobila telefonično naročilo s pripombo, da naročnik pošlje neko osebo iskat naročeno blago. Prejemnik telefoničnega naročila je seveda brez vsakega pomisleka izročil blago osebi, ki je prišla po blago. Pozneje se je pa ugotovilo, da dotična firma, v katere imenu se je telefonično naročilo, ni ničesar naročila in tudi ni nič prejela. Kakor vidite, se telefonična naročila ne smejo kar

tako izvrševati. Manj previdnosti je treba, če naročnik prosi, da se blago dostavi firmi in je naročnik znana firma. Neznane naročniku pa se naj ne dostavlja brez takojšnjega plačila ob prevzemu blaga. Kadar pa naročnik pošlje iskat naročeno blago, naj oseba prinese s seboj kako pismo dokazilo oziroma pismo naročilo in potrdilo telefoničnega naročila. Brez pismenega dokaza s štampiljo in podpisom naj se ničesar ne izroča, tudi če je oseba komu znana. Lahkovernost se večkrat hudo kaznuje.

Preklic naročila

Mnogi trgovci mislijo, da je preklic trgovskemu potniku danega naročila veljaven, če naročilo preklicajo v 24 urah naravnost firmi po sklenitvi kupčije. To pa ni tako: Dano naročilo predstavlja sklenjeno pogodbo, ki velja od trenutka, ko se je s potnikom sklenila in podpisala. Kakor hitro je kupna pogodba sklenjena, ne pomaga več kako drsanje sem ter tja bodisi od strani kupca, bodisi od strani prodajalca. Če misliš, da bi se kasneje skesal radi naročila, tedaj si pridržaj pravico, da v določenem roku smeš izjaviti, če kupčija drži ali ne. Taki pridržki so dopustni, samo napisani morajo biti v naročilnici pred podpisom.

Tržna poročila

TRŽNE CENE V CELJU

dne 1. septembra 1938.

Govedina: 1 kg volvskega mesa od din 10—12, kravljega mesa 10, vampov 6, pljuč 6, jeter 10—12, ledvic 12, loja 6.

Teletina: 1 kg telečjega mesa din 10—14, jeter 14, pljuč 12.

Svinjina: 1 kg prašičjega mesa din 17—18, pljuč 14—16, jeter 12, glave in parklcev 9, slanina 16, slanina soljena 17, slanina na debelo 15, sala 16, suhe slanina 18—20, masti 17—18, šunke 20, prekajenega mesa 16—18, prekajene glave 12, jezika 18.

Drobnica: 1 kg koštrunovine din 10.

Klobase: 1 kg krakovskih din 20, debrecinskih 18, hrenovk 20, safalad 20, posebnih 20, tlačenk 16, polsuhih kranjskih 24, suhih kranjskih 26, kranjska klobasa 5—6, 1 kg braunšviških 10, salami 45—50.

Perutnina: piščanec din 10 do 16, kokoš 20—28, raca 15, gos 40, domači zajec 5—15.

Ribe: 1 kg krapa din 14, postrv 50.

Mleko, maslo, jajca, sir: 1 liter mleka din 175 do 2, kisle smetane 10—12, 1 kg surovega masla 24—28, čajnega masla 30—36, masla 24, bohinskega sira 24—28, trapistovskega sira 16—28, polementalnega sira 30, sirčka 6, eno jajce 075 do 1 din.

Kruh: 1 kg belega kruha din 4'50, polbelega kruha 4, črnega kru-

ha 3'75, mala žemlja 0'50, velika 1, bela štruca v teži 45 dkg din 2, v teži 90 dkg din 4, polbela štruca v teži 50 dkg din 2, v teži 100 dkg din 4, črna štruca v teži 54 dkg din 2, v teži 108 dkg din 4, specializirana v teži 50 dkg din 2, v teži 100 dkg din 4.

Sadje: 1 kg luksuznih jabolk din 4—5, hrušk 6—8, breskev 8—10, grozdja 6—8, orehov 10, luščenih orehov 36, češpelj 5—6, suhih češpelj 9—12, suhih hrušk 7, limona 1 din.

Spicerijsko blago: 1 kg kave Portoriko din 84, Santos 56, Rio 52, pražene kave 64—98, čaja 90—130, kristal belega sladkorja 14, sladkorja v kockah 15'50, sladkorja v prahu 16, medu 18—20, kavne pralnice 19, riža 5'50 do 12, 1 liter namiznega olja 14, olivnega olja 17 do 31, bučnega olja 12, kisa 3—4, petroleja 7, 1 kg soli morske 2'75, kamene kreške 2'50, popra 40 do 44, paprike 20, sladke paprike 36, testenin 7'50 do 11'50, mila 9 do 12'50, karbida 8'50, sveč 14—15, kvasa 32 do 36, marmelade 10—28, sode za pranje 2.

Mleviski izdelki: 1 kg moke št. 00 na debelo din 3'30, na drobno 3'75, št. 0 na debelo 3'30, na drobno 3'75, št. 2 na debelo 3'10, na drobno 3'50, št. 4 na debelo 3'—, na drobno 3'30, št. 5 na debelo 2'85, na drobno 3'10, št. 6 na debelo 2'75, na drobno 3'—, ržene enotne moke 3 do 3'50, pšenicega zdroba 4, koruznega zdroba 2'50, pšeničnih otrobov 1'75 do 2, koruzne moke 2'25, ajdove moke 5 do 5'50, kaše 4'50, ješprenja 4 do 4'50, ovsenega riža 7.

Žito: q pšenice din 200, rži 190, čičmena 190, ovsa 180, prosa 225, koruze 160, fižola 200 do 300, graha 800 do 1000, leče 800 do 1200.

Kurivo: q premoga, črni trboveljski din 34—36, zabukovski 32 do 34, rjavi velenjski 20, m³ trdih drv 90, 100 kg trdih drv 26, m³ mehkih drv 60—70, 100 kg mehkih drv 22.

Krma: q sladkega sena din 50, polsladkega sena 45, kislega sena 40, slame 30, prešana stane 5 din več.

Zelenjava in gobe: endivija 0'50 do 1, 1 kg endivije din 5 do 6, zgodnega zelja 1 do 1'50, kislega zelja 4, ohrova 1'50 do 2, karfičola 8, koleraba 0'25, kroznik špinave 1 do 1'25, 1 kg paradižnikov 2'50, kumar 1 do 1'50, buč 0'25, zelene paprike 2'50 do 3, kumaric za vkisovanje 4—5, fižola v stročju 2, čebule 2'50 do 3, česna 8, krompirja poznega 1 do 1'25, jurček 0'25 do 1.

»Službeni list«

kr. banske uprave dravske banovine z dne 7. septembra objavlja: Uredbo z zakonsko močjo o ustanovitvi in ureditvi Akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani — Uporabo čl. 11., odst. 2., mednarodne konvencije za upravitelje carinskih formalnosti na Ceylonu — Razne ratifikacije mednarodnih konvencij — Uredbo o ustanovitvi zdravstvenih občin v območju dravske banovine.

Doma in po svetu

Po vsej Jugoslaviji je bil pravljen rojstni dan kralja Petra nad vse slovesno, a tudi iskreno. Posebno razveseljivo pa je, da se je tudi to pot, kakor vedno, izkazalo, da je narod mnogo bolj vdan kralju in Jugoslaviji, kakor pa bi sodil površen opazovalec naših vse prej ko idealnih notranjih razmer. Žal da velik del naših političnih voditeljev še vedno ne zna ceniti tega razpoloženja ljudstva.

Kralj Peter II. je praznoval svoj rojstni dan na Bledu. Sv. maše v cerkvi so se udeležili kralj Peter, kraljica Marija, vsi principi, vsa kraljeva hiša ter mnogo ljudstva. Poljubno veličastno je praznoval kraljev rojstni dan Beograd, prav tako pa tudi Zagreb in Ljubljana in vsa mesta v državi.

Posebno silen vtis je napravila parada vojske na Banjici. Pri paradi so sodelovale vse vrste orožja. Vojska je defilirala pred knezom namestnikom Pavlom. Občinstvo je priredilo viharne ovacije vojski.

Za rojstni dan kralja je izšel velik vojni ukaz, s katerim je bilo odlikovanih in unapređenih zelo veliko število oficirjev.

Ban primorske banovine dr. Josip Jablanović je bil na lastno prošnjo upokojen ter pri tej priliki odlikovan z redom Karadjordjeve zvezde IV. stopnje.

V sredo dopoldne je bila v Beogradu svečana otvoritev nove kovnice, ki začne v kratkem izdelovati nov kovinski denar z likom kralja Petra II.

Mednarodni kongres za turistično propagando se začne dne 25. septembra v Beogradu ter se bo 2. oktobra nadaljeval v Dubrovniku. Na kongresu bo zastopanih 24 držav. Predsedoval bo belgijski polkovnik Paliny.

Motorni vlaki so začeli obratovati na progi Zagreb—Beograd. Zankrat obratujejo le za poskušnjo. Vlaku je dala na razpolago italijanska tvornica. Vožnja traja iz Zagreba v Beograd 4 in pol ure. Vlaku ima samo 2. razred. Običajni postaji do 50% veljajo tudi za motorne vlake, vendar pa je treba plačati 20 din doplačila. Prvi vlaki so bili zelo dobro zasedeni.

Banska uprava je dovolila družbi »Motvoz in platin« d. d. v Grosuplju, da poviša delniško glavnico od 2'5 na 4 milijone din.

Predsednik »Jugočeške« Emil Storza je po kratkem in težkem trpljenju umrl v Pragi. Pokojnik je bil ena najmarkantnejših osebnosti češkoslovaške tekstilne industrije. Pred 30 leti je bil med ustanovitelji velikih tekstilnih tvornic Stein & Comp, ter Jos. Prokop & Comp. Odlikoval se je po svoji izredni energiji ter delavnosti. Pokopan je bil na pokopališču na Kr. Vinogradih. Čast njegovemu spominu!

Bolgarski kralj in kraljica sta prišla v Anglijo, kjer bosta gosta angleške kraljice v Balmoralu. Tu se mudi tudi ministrski predsednik Chamberlain in je zato verjetno, da bo imel bolgarski kralj z njim važne politične razgovore.

Mehiški predsednik Cardenas je izjavil, da mora odkloniti vse ameriške predloge glede ureditve vprašanja tujih posestev v Mehiki, ker da so ti predlogi nelegitimi in nesprejemljivi. Mehika si lasti pravico, da še nadalje razlašuje tuja posestva. Pristala bi kvečjemu na dvostransko komisijo, ki bi ocenila razlašena posestva ter določila roke, v katerih bi se plačala odkodnina. Vendar si Mehika tudi v tem primeru pridržuje pravico, da plača, kadar in kolikor bo mogla.

Vse samostanske šole v bivši Avstriji se morajo opustiti, tako tudi znamenita gimnazija na Dunaju »Schottengymnasium«, ki so jo obiskovali tudi Masaryk ter cela vrsta znamenitih mož. Tudi sinovi znanih avstrijskih narodnih socialistov so obiskovali to šolo, tako sinovi Seyss-Inquarta ter rektorja dunajske univerze Menghina.

Zdravniška zbornica v Gdansk je sklenila, da razveljavi vse članške izkaznice zdravnikom, ki so židje.

Vodja nemških monarhistov in bivši poslanec grof Westarp je bil v Berlinu obsojen na 15 let težke ječe, ker je skušal obnoviti monarhistične organizacije. Nadalje so bili iz istega vzroka obsojeni še 3 drugi monarhistični voditelji.

Dr. Schacht, predsednik nemške Reichsbanke se baje namerava ločiti od svoje žene, s katero je že 35 let poročen.

V vaseh okoli Tajvana v pokrajini Honan so po kitajskih vesteh poklali Japonci nad 3800 kitajskih kmetov, kot represalijo, ker so bili v teh krajih ubiti neki japonski vojaki.

V Ameriki, deželi vseh neverjetnosti, je neki profesor znašel, da je umivanje nezdravo in da vzgaja siljenje otrok k umivanju politične radikalce. Seveda ni treba temu odkritju čisto verjeti.

Radio Ljubljana

Četrtek dne 8. sept. 9.00: Napovedi, poročila — 9.15: Plošče — 9.45: Verski govor (dr. Roman Tominec) — 10.00: Prenos cerkvene glasbe iz stolnice — 11.00: Otroška ura (gdč. Manica Komanova) — 11.30: Prenos gobe iz velejske restavracije Cesar — 12.30: Godbe na pihala (plošče) — 13.00: Napovedi, poročila — 13.20: Koncert radijskega orkestra — 17.00: Kmet. ura: Preskrbimo si dobro kislno krmo (inž. Absec Matija) — 17.30: Prenos glasbe iz velejske restavracije »Volga« — 18.15: Duet harmonik (brata Goloba) — 19.00: Napovedi, poročila — 19.30: Nac. ura: predavanje ministra za telesno vzgojo naroda — 19.50: Koncert na wurlitskih orglah (plošče) — 20.30: Počitnice. Koncert radijskega orkestra — 22.00: Napovedi, poročila — 22.15: Citraški trio »Vesna«.

Petek dne 9. sept. 12.00: Plošče — 12.45: Poročila — 13.00: Napovedi — 13.20: Koncert radijskega orkestra — 14.00: Napovedi — 19.00: Napovedi, poročila — 19.30: Nac. ura: Svilarstvo v Jugoslaviji — 19.50: Poročila o izseljencih (Jože Premrov) — 20.00: Bizet: L'Arlesienne, uvertura (plošče) — 20.10: Slika v ogledalu (gdč. Krista Hafner) — 20.30: Koncert radijskega orkestra, vmes solistične točke na violocellu (Ludvik Comelli) — 22.00: Napovedi, poročila — 22.30: Angleške plošče.

EFKO
PLETENINE:
TRIKOTAŽA:
F·KOS LJUBLJANA
ŽIDOVSKA UL. 5

JOPICE, PULOVERJE, SVITERJE, JERSEY-OBLEKE, MODNE ŠPORTNE DRESE, PIJAME ITD.
PERILO, BLUZE, SRAJCE ZA DAME IN GOSPODE V MAKO, VOLNENEM IN JAEGER VOLNENEM PERILU